

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

РІК LVII Ч. 289. ДЖЕРЗІ СІТІ І НЬО ЙОРК, ВІСІРОК, 13-ГО ГРУДНЯ 1949.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

No. 289. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, DECEMBER 13, 1949. VOL. LVII

ТРИ ЦЕНТИ в Злуч. Держ. Америки ПЯТЬ ЦЕНТІВ За кордоном

Тел. „Свобода“: BErgen 4-0807 — 4-0857 — Тел. У. Н. Союз: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the U. S. of America FIVE CENTS Elsewhere

ВІДПРАВЛЕНО 116,000 З ДЕПАРТАМЕНТУ ОБОРОНИ

Вашингтон, 11 грудня. — Департамент оборони відправив 116,000 цивільних робітників від часу, коли почалася програма ошадності минулого літа. На підставі розпорядку секретаря оборони Луїса Джансона мають відправити 135,000 усіх робітників та бюрових працівників у всіх трьох ділянках оборони. Найбільше відправлених є в росній флотії — 76,000 робітників — бо позаміжано деякі корабельні варстати. Такі ошадності мають зберегти для федерального скарбу 200,000, 000 доларів першого року, а коли це вдасться, то після по пів біліона річно. Найбільше замітно відправлення робітників у Каліфорнії, далі у Вашингтоні й стейті Меріленд, потім у Нью Йорку і Пенсильнії.

ВЕЛИКІ БУРІ ВІД ЗАХІДНИХ ОКОЛИЦЬ

Внаслідок торнадо згинувло дев'ять осіб у стейтах Мізурі й Арканзасу в неділю. Разом з погіршеннями впродовж двох попередніх днів згинувло 38 людей підчас бурів у різних частинах західної частини Злучених Держав. На західній півдні шаліє далі торнадо, а з півночі поза Сиднейськими горами через Небраску й Айову віють холодні вітри зі швидкістю 54 миль на годину. Ці бурі принесли справжню зиму аж до середніх стейтів, тобто до Юти й Канзасу і далі на південь. Зате ледяний вітер з дощем повився в околиці Великих Озер на границі Канади. Доці у північній частині стейту Нью Йорк принесли надію на зменшення страху населення міста Нью Йорку перед нестачею води по домах. Кількість води в збірниках досі падала так замітно, що у права міста оприлюднила заклички на сполох і люди почали приміюватися до розпорядків влади для ошадного живлення води.

КОНГРЕСМЕН ТАМЕС ДІСТАВ 6—18 МІСЯЦІВ ТЮРМИ.

Вашингтон. — Минулої п'ятниці окружний федеральний суд засудив конгресмена Дж. Парнелу Тамеса на тюремні відшість до вісімнадцяти місяців за те, що він побирав частину федерального платні своїх секретарок, які працювали підчас переводження допитів в комісії неамериканських діячів в палаті репрезентатів. Тамес зрештучував зі свого мандату в конгресі. Його жінка заповіла, що буде кандидувати на місце чоловіка на конгресмена з округу в стейті Нью Джерсі.

КОЛИШНЯ ЖІНКА АНГЛЕРА СВИДІТЬ ПРО ПІССАВІК КОМУНІСТА.

Нью Йорк. — Підчас судового процесу проти Алджера Гісса в п'ятницю складала свідство латвія Массінг, колишня жінка комуніста Гергарда Айслера, який втік з Америки до Польщі кораблем Батори. Вона призналася, що була підпольною комуністичною діячкою у Вашингтоні в 1935 р. і тоді знала Алджера Гісса, як члена Комуністичної партії, який, як урядовець департаменту стейту, сповняв доручення іншого урядовця, по імені Ноел Філда, передавав комуністам документи з департаменту стейту. Філд виїхав опісля до Європи і шез з овида. Алджер Гісс стає вже вдруге перед су-

У.К.К. ЗНОВУ ІНТЕРВЕНЮВАВ В СПРАВІ ІНТЕРНОВАНИХ ВОЯКІВ У.П.А.

Нью Йорк, 12 грудня. У зв'язку з останніми повідомленнями про перехід в Західну Європу нових малих відділів або поодиноких воїв УПА, які були інтерновані місцевими властями, Екзекутива Українського Конгресового Комітету звер-

ПЛАНУВАЛИ СХОПЛЕННЯ І ВИДАЧУ КОМУНІСТАМ ЧИЯНГ КАН-ШЕКА

Гонг Конг, 12 грудня. З боку китайського національного уряду повідомляють, що губернатор провінції Юнан, ген. Лю Ган, з кінцем минулого тижня зробив переворот та віддав провінцію комуністам. При цьому він планував теж схоплення і передачу комуністичній владі маршала Чиян-Кан-Шека. Плану не виконано тільки через наглий виїзд Чиян-Кан-Шека на Формозу, де створено нову головну квартиру націоналістичного спротиву комуністам.

ПОРАЗКА ЛЕНЕУРИСТІВ У ВИБОРАХ В АВСТРАЛІЇ

Белберн, Австралія, 12 грудня. Після недавньої поразки соціалістів у виборах в Новій Зеландії, в суботні вибори в Австралії, що були при владі вісім років. Переможцем вийшла правляча коаліція лібералів і красної партії. В слід за тим приїде теж зміна уряду. Тепер це єдина тільки Британія матиме соціалістичний уряд в цілому своєму камонелті.

РОМУЛЬО ПРО РЯТУНОК СВІТУ ЧЕРЕЗ ВІДНОВУ ВІРНИ

Нью Йорк. — Рятуюн світу прийде не через матеріальну силу, але через суспільні реформи і віднову віри, пригадав ген. Карлос П. Ромульо, президент Генеральної Асамблеї Об'єднаних Держав. Ромульо був головним промовцем на обіді стипендіального фонду університету Ешвіа в готелі Астор у неділю, у якому взяли участь 1,600 осіб.

КАЖУТЬ, ЩО СТАЛІН ПЕРЕМАГАЄ В ХОЛОДНІЙ ВІЙНІ

Вашингтон. — Сен. Вільям Дженнер, республіканець, який повернувся з подорожі докрити земного глобу, прийшов до висновку, що Сталін перемагає у теперішній холодній війні. Він відбув подорож довкола світу разом з трьома іншими сенаторами для провірки економічного положення.

„ДАЙ СЕРЦЮ ВОЛЮ“ НА ВИСТАВІ В НЬО ЙОРКУ

Нью Йорк. — Старанням Тов. „Дністер“, від 361 У. Н. Союзу, відновлено звичну популярну драму з народного життя М. Кропивницького „Дай серцю волю, заведе в неволю“. Її виставив у суботу 10 й неділю 11 грудня драматичний кружок „Калина“ під управою М. Іванова на сцені аудиторії школи св. Юрія з добре вишкolenими аматорськими силами, як: Осадчуково-Іванів в ролі Одарки, М. Стахова в ролі Семена, І. Петраша в ролі Івана, І. Вовк в ролі Морозихи, О. Бражникової в ролі Марусі. Роль трагічного Микити віддодрав з повним зрозумінням С. Атаманець. Гуртові сцени, подучені зі співами, були дбайливо підготовані й удачно виведені. Н. них відзначився своїм ніжним теуором і сольовим танком бандурист В. Бориско. Музичну частину виконали: М. Грибенюк при піані, проф. Ф. Босій при скрипці. Залю виповнили здебільша члени тов. „Дністер“, на бешкет якого вистава була влаштована.

КОНСУЛЬ ВОРД ВЖЕ В ДОРОЗІ ДО З.Д.А.

Тісцин, Китай, 12 грудня. Американський консуль в Мукдені, Ангус Ворд, арешт якого китайськими комуністами був предметом найширших дебат і мало що не викликав нової міжнародної кризи, сьогодні наостанці був остаточно звільнений та вступив на американський пароплав Лейкленд Вікторі, на якому виїхав до Японії, звідкіль в січні виїде до Злучених Держав. Разом з Вордом їде 19 членів його консульського штабу, що теж були заарештовані комуністами, деякі протягом цілого року в Манджурії. Консуль Ворд заявив, що комуністи з ним поведуться „по-чортівському“, доказом чого може послужити факт, що за час свого арешту він втратив 25 фунтів. Після приїзду до З.Д.А. Ворд зложит відповідне звітлення в департаменті стейту.

КОРЕЙСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗВІЛЬНИЛИ ДВОХ АМЕРИКАНЦІВ

Сеул, Корея, 12 грудня. Створений Совєтами комуністичний уряд північної Кореї щойно вчора звільнив двох офіцерів американської торговельної флотії: Алберта Вільяма з Брукліна та Алфреда Шешлера з Кіндергук, Н. Й., заарештованих ще у вересні. Їх звільнено після довгих дипломатичних переговорів.

ПЕРЕСЕЛЕНЧА АКЦІЯ ДАЛЬШЕ ГОЛОВНОЮ ПРОБЛЕМОЮ НАШОГО ЗАГАЛУ

ПРЕСОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В З.У.А.Д.К. РОЗГЛЯНУЛА ДОТЕРПІШНІ НЕДОТЯГНЕННЯ ТА МАЙБУТНІ ПОТРЕБИ І МОЖЛИВОСТІ ПЕРЕСЕЛЕНЧОЇ АКЦІЇ

Філадельфія, 12 грудня. Скликана Екзекутивною ЗУАДКО-мітету чергова пресова конференція ствердила тут минулої суботи, дня 10-го грудня, що даліше ведення і успішне завершення переселенчोї акції продовжує бути головною проблемою та головним завданням американсько-українського загалу. В конференції взяли участь: д-р Л. Мишуга і А. Драган від „Свободи“, д-р Р. Криштальський від „Народного Слова“, С. Шумейко від „Юкриніан Біклі“ та новоприбулі співробітники різних газет по обох боках океану, як теж відомі робітники пера: Роман Купчинський, Іван Кедрин, Іван Керницький, Михайло Островерха, Гр. Лужицький, Яр Сланутин, Осип Тарнавський, тільки що прибула з Європи Марія Струтинська, та співробітник Комітету, дир. В. Блавацький. Збори відкрив і ними проводив заступник голови ЗУАДКО-мітету, д-р Л. Мишуга, а справу реферував ексекутивний директор Комітету, д-р В. Галан. Від Екзекутиви були ще привітали секретар Павло Дубас, та касієр Михайло Дубас. Своєю несприятливою виправдані важливими перешкодами запрошені на конференцію д-р М. Стахів від „Народної Воли“, п. Федір Дудко та д-р Шлемкевич. Д-р Мишуга, відкриваючи нараду, ствердив, що Комітет скликав представників пера, бо вони найкраще розуміють цілу вагу переселенчої акції та мають великі можливості допомогти в ній, підкреслюючи, що це виключно від нас залежить кінцевий результат цієї справи. Д-р Галан коротко з'ясував дотеперішній перебіг акції, вказуючи на її можливості і потреби в майбутньому, зокрема зупиняючись на невірних інформаціях в цій справі в частині нашої преси тут і за океаном. В дальших нарадах забирали голос майже всі привітали, висловлюючи свої думки про дотеперішню працю ЗУАДКО-мітету та пропонуючи нові способи і засоби на майбутнє. Усі погоджувалися, що переселенчю акцію треба за всяку ціну не тільки продовжувати, але й відповідно їй збільшувати. І в цьому повинні допомогти весь наш громадський загал, зокрема його провідні одиниці.

РАДІО-ВИСТУП УКРАЇНСЬКОГО ХОРУ В ДЖЕРЗІ СІТІ

Минулої неділі після полудня виступив в католицько-церковній радіопрограмі на станції WAAT в Ньюарку Український Хор ім. Лисенка з Джерзі Сіті, відспівавши шість церковних пісень (Отче Наш, Свят, Херувимську та інші). Хором диригував Осип Стецур, що відспівав теж сольово партії. Виступ заповідав американський священник, о. Магоні, згадуючи при цьому переслідування Церкви большевиками в Україні, зокрема пригадуючи трагічну долю українських владик.

СЕСІЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ НЕ ПОЛІПШИЛА ВИГЛЯДІВ НА МИР

Лейк Сохес, 12 грудня. — В численних коментарях до щогорічної сесії Генеральної Асамблеї, яка закінчилася в суботу, 11-го грудня, в загальному стверджується, що Асамблея і цим разом не потрапила розв'язати основних проблем теперішньої політичної кризи в світі.

Та не збільшила виглядів на остаточне замирення, хоча й проробила чи малу роботу, скріплюючи головню свій власний авторитет і тим самим промощуючи собі шлях до більших успіхів в майбутньому. На порядку наразі цієї сесії було понад 70 справ. До важливіших проблем, що їх розглянемо і полагоджено, м. і. належать: вирішено компромісово далішу долю італійських колоній, якої не могли полагати чотири великодержави; розглянено справу замирення Балкану, продовжуючи існування окремої комісії; справу порушення людських прав в країнах совєтських сателітів передано до Міжнародної Палати Справедливості; ухвалено резолюцію в справі замирення при допомозі скріплення міжнародної співпраці та респектування чартеру О.Н.; Продовжено Корейську комісію О.Н. на черговий рік; продовжено існування Малої Асамблеї, якій передано справу китайського замирення проти Совєтів; вирішено інтернаціоналізацію Єрусалиму; рекомендовано продовжувати наради в справі контролі атомової енергії та з більшим або меншим успіхом розглянено цілий ряд інших справ, зокрема скріплено міжнародне законодавство. В коментарях до цієї сесії пригадуються акти, які заіснували в міжнародній політиці поза нею: комуністичні перемоги в Китаю; проголошення „атомової експлозії“ в Совєтському Союзі; остаточний поділ Німеччини; загострення совєтсько-югославської кризи і т.п., та стверджується, що Генеральна Асамблея, хоча й виявила великий вплив на публичну опінію в світі, з чим мусять рахуватися навіть Совєти, проте вона в нічому не потрапила навіть згадніти теперішньої „холодної війни“, що кожного дня могла б перемінитися в „гарячу“. На закінчення своєї сесії Асамблея ще ухвалила бюджет для дальшого ведення О. Н., у висоті 49,641,773 доларів.

АДАНАУЕР ДОМАГАЄТЬСЯ СТВОРЕННЯ НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ

Вонн, Німеччина, 12 грудня. — Не зважаючи на рекомендацію західних високих комісарів, щоби здержатися від публичної дискусії на тему можливостей і потреб створення німецької армії, канцлер західно-німецької федеративної республіки д-р Конрад Аденауер, на одному прийнятті минулої суботи домагався, щоби західні альянти включили німецьку людську силу в європейську підготовку оборони проти можливого нападу з боку Совєтів. Аденауер вважав, що в своїх оборонних планах Захід не повинен ігнорувати теж проблем безпеки самої Німеччини.

В ЮГОСЛАВІЇ З АСУ ДІЛИ НА ТЮРМУ РОСІЙСЬКИХ БІЛОГВАРДІЙЦІВ ЗА ШПИГУНСТВО ДЛЯ СОВЕТІВ.

Београд, 12 грудня. — Югославський народний суд засудив минулої суботи на кару тюремні від трьох до двадцяти років десятиох старих російських емігрантів, обвинувачених в співпраці з німцями під час війни та в шпикунстві для Совєтів після неї. Всі обвинувачені, які після війни прийняли совєтське громадянство, призналися до вини, виправдуючи її „силою обставин“.

КОМУНІСТИЧНА ЗА ГРОЗА ДЛЯ ФРАНЦУЗЬКОГО ІНДОКИТАЮ.

Париж, 12 грудня. — Дальші перемоги комуністичних військ в Китаю та їх прихід на кордон французького Індокитаю, викликали серйозне занепокоєння у французьких урядових колах, що передбачують можливість комуністичної інвазії. Французький високий комісар Індокитаю, Леон Пін-йон, заявив вчора, що есентуальний комуністичний інвазії на Індокитай протиставилося б там 150,000 французьких військ. Французький уряд, крім того, звернувся до уряду Британії, щоби той здержався від визнання комуністичного режиму в Китаю та поставив його передумову теж відповідні гарантії щодо Індокитаю. Робиться теж цілий ряд інших практичних заходів для забезпечення і оборони тої країни.

ЩЕ 42,000 ПОЛОНЕНИХ НІМЦІВ В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ.

Берлін, 12 грудня. — Контрольована британцями німецька преса повідомила, що в комуністичній Чехословаччині ще досі перебуває понад 42,000 німецьких воєнно-полонених. При цьому стверджується, що їх держиться та заставляється працювати „в нелюдських умовах“.

СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

PERIODICITY:	SUBSCRIPTION RATES:
Поводиноке число три центи.	Three cents a copy.
На рік \$7.00	One year \$7.00
На пів року \$3.00	Six months \$3.75
На три місяці \$2.00	Three months \$2.00

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "СВОБОДА," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОНЦЕРТИ КАПЕЛІ БАНДУРИСТІВ

Американські українці спровадили через свій ЗУАДКОмітет з скитальщини Капелю Бандуристів ім. Т. Шевченка, яка вже розпочала концертну поїздку під керівництвом Григорія Кистастого. Ми, американські українці, що Капелю сюди спровадили і тому не диво, що вона тепер головно для нас концертус, на бандурі грас і співає, щоб нагадати нам рідну землю, з якої вона не так давно виїшла й місцевого того рідного села, де ми родились, чи звідки походить наш рід. Як ця поїздка буде успішна, то, як треба надіятись, згодом перебере Капелю під свій заряд якась американська концертна агенція і тим забезпечить її існування на довгий час, що дай Боже. Тоді Капеля Бандуристів була б під оглядом пропаганди продовженням цієї культурної місії, яку колись сповняла в Америці Українська Республіканська Капеля під проводом с. п. Олександра Кошиця.

Чи і коли це станеться, покищо невідоме. Але Капеля Бандуристів уже концертус! Вона вже обідижить американське місто, де є більші чи менші осередки американсько-українського життя. Умовини, в яких доводиться тепер Капелі існувати та концертувати, є дуже важкі, тому годі їй подбати про такий заряд і таку рекламу, які були б самозрозумілі й природні в нормальних обставинах. Це треба нашим громадам, де Капеля виступає як буде виступати, добре пам'ятати і самим подбати, щоб виступи Капелі Бандуристів були відповідно розголошені. А вже обов'язково треба припилювати, щоб на ті концерти приходило усе громадянство. Усім нам треба бути і послухати гри і співу наших славних бандуристів, бо їхнє мистецтво дасть нам радість, підніме нас на дих, загірє нас до нової активності, ідейності і жертвенності. Самі ми будемо почуватись гордим, що ми причинились до врятування цієї славної Капелі, що виїшла з України, мучилась під сталінським чоботом, і доки могла чесно та достойно репрезентувала там добре ім'я українського народу. На рідних землях наш нарід добре розумів вагу великої місії Капелі Бандуристів. Тому приймав бандуристів з найбільшим ентузіазмом, вкладаючи у той ентузіазм любов до свого рідного й протест проти московських гнобителів. Це скоро завважили кремлівські диктатори. Тому теж директором Державної Капелі Бандуристів наставлено вкінці енкаведиста, але мабуть і це не помагало, бо в 1941 році цю Капелю зліквідовано, а бандуристів вислано на фронт. Те, що тоді врятувалось і згромадувалось біля Григорія Кистастого, масмо в цій Капелі, що сьогодні між нами.

Приймім і ми наших бандуристів так, як приймав їх український нарід, де вони концертували. Даймо їм змогу далі існувати та удосконалюватись для слави України. Бандуристи, яким в підсоветській Україні не було місця навіть як українським мистцям, є в Америці знаменитими пропагаторами правди про гірку долю українського народу, а це теж дуже важке.

Яка велика радість повинна б нас усіх огорзати на саму згадку, що масмо Блавацького в Філадельфії, Гірянку в Нью-Йорку, Кистастого, що обідає Америку, та ще багато інших визначних мистців та інших визначних людей, що розмістились по наших більших чи менших громадах. Назгадає усі вони, хоч як тяжко працюють й гірко бідують, але проте творять і надають цю гіршого змісту цілому нашому життю. Тому кожний старий імігрант, що дорожить українським іменем, повинен нині змовити молитву і дякувати Богові, що дозволив йому дожити посилення, а то й відродження цілого нашого життя!

Виправдана свідомість

В коментарях до звіту голополекшою в цих труднощах, а логічного секретаря УНСоюзу за місяць жовтень стверджено, що кількість приєднаних в тому місяці нових членів досягнула рекорду за всі часи; в жовтні зорганізовано 905 членів, отже приблизно 200 членів більше ніж в попередньому місяці. В місяці листопада перевищено і цей рекорд, зорганізувавши 973 нових членів. Цим разом, як і в попередніх місяцях, велику більшість між новими членами творять нові імігранти, що заслуговує на окрему увагу.

Український Народний Союз, зі своїм органом "Свободою", від першого дня виникнення проблеми нової української іміграції ще підчас другої світової війни, були вповні свідомі її високої вартості для української справи. Ця свідомість, впарі з почуттям обов'язку та чисто гуманітарними почуваннями, була причиною цієї важливої ролі, яку відіграв УНСоюз в організації та веденні цілої допомогової та переселенної акції американських українців в користь українських скитальників. Властне цій акції УНСоюз поставив до розпорядження свій великий громадський авторитет та в рамках статуту, теж і свій організаційний апарат, а зокрема свій орган "Свободу". Ані Союз, ані "Свобода" не вимагали за це будь-яких призначень чи вдячності, як не вимагали цього і за всю свою громадську роботу. Службу народова та народній справі вони бо вважали своїм традиційним обов'язком і привілеєм. Це саме відноситься до широкого загалу Союзного членства, що промочував на цій землі шлях українському імені та українській справі і продовжує всіма своїми силами працювати для них виключно з почуття свого патріотичного обов'язку.

В тих самих рамках ведеться тепер серед нової іміграції теж організаційна кампанія У. Н. Союзу. Не з будь-яких інших мотивів, як тільки ради цієї великої української твердині за морем, ради УНСоюзу, ради самих же нових імігрантів, У. Н. Союз відкриває їм широку свою організаційну ямці, усвідомляє їх про важливість такої зорганізованості, допомагає їм включитись в творчий процес українського і загально-американського життя на цій землі.

Новим імігрантам, як і багатьом поколінням їх попередників, не доводиться легко в ставленні перших кроків на цій землі. Часом це приходиться навіть дуже важко, але ці труднощі полегшують оправдана надія на поліпшення. Великою

матерією і допомогих організацій та працювали і співпрацювали з усіма для повалення большевицького ворога, "кінець якого буде нашим воскресінням".

Д-р В. ГАЛАН СКЛАДАЄ ПРИВІТ ВІД З.У.А.ДКОМІТЕТУ

Адв. І. Панчук запевняє, що "між нами є делегати, які мають представити дуже важливі справи", і просить до голосу езекутивного директора Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, д-ра Володимира Галана.

Д-р В. Галан, вітаючи Конгрес і бажаючи йому успіху в нарадах, та висловлюючи вдячність сенаторці Кисілевській, що вона порушила справу переселення, говорить:

22 січня 1944 р. на Зборах У.К.К. в Філадельфії рішено створити нову українську харитативну інституцію — ЗУАДКОмітет для несення помічі українським жертвам війни. Від цієї організації я маю шану привітати Світлі Збори та від імені Езекутивні зложити щирі побажання успіхів в цих нарадах, які відбуваються в таку важливу добу.

Вітаючи Вас, Високодостойні Делегати й Делегати, я хотів би звернути Вашу увагу на цю великанську, гігантську працю, яку виконує ЗУАДКОмітет тепер, та згадати коротко про ще більші завдання, які стоять перед нами.

Досі ЗУАДКОмітет переслав до Європи — 13,000 апликацій, на приблизно 40,000 людей, з цього було 7,000 індивідуальних апликацій а 6,000 апликацій самого Комітету.

За останніх 8 місяців прийшло біля 15,000 імігрантів, з цього на завірення ЗУАДК 8,000 а 7,000 на родинні завірення. На завірення наші (ЗУАДК) приймали майже усі наші визначні мистці, малаїри, журналісти, науковці, Капеля Бандуристів, Театр Блавацького, Студія Гірянки, Хор "Ватра", Оперний Ансамбль п. Пюрка. Більшість експонатів наших мистців, які сьогодні бачите, це речі перевезені коштом і працею ЗУАДКОмітету. Все це зроблено коштом приблизно 200,000 доларів.

Нажалі, загал нашого Громадянства тут, як і загал новоприбулих не усвідомив собі величчя цієї праці — і сьогодні ЗУАДКОмітет стоїть перед важким рішенням припинити ці-

стався і сьогодні його молада, одовділа дружина з малим сином, в цій чорній годині розпачі по втраті мужа і батька, кріпиться свідомістю, що покійний пам'ятав про них та забезпечив їх на цю найчорнішу годину.

Це лише один фрагмент з тих багатобічних користей, привілеїв і обов'язків, що їм дає і накладає членство в У. Н. Союзі та які мають таке рішальне значення в нашому особистому і громадському житті. З признанням треба ствердити велику свідомість того серед нової української іміграції, найкращим доказом чого є її масове членство в У. Н. Союзі.

ПРОБУДЖЕННЯ АЗІ

(а) Європа з її "холодною війною", яка потрясла весь світ, вже давно зійшла на другорядне місце подій. Центр великих світових подій пересунувся сьогодні до Азії.

Коли розділення Європи стало фактом і ледве чи можна його усунути, Азія щораз більше й виразніше консолидується у могутню потугу. Азія є нині фундаментом для таких масових рухів як панмонголізм, панславізм і гіндуїзм, із яких кожен об'єднує кілька соток мільйонів людей Азії а також батьківщиною найчисленніших народів нашої землі: китайці числять понад 450 мільйонів душ, а гіндуси 385 мільйонів.

Майже половина людства — 1236 мільйонів душ — заселяє цей великанський континент, із яких 674 мільйонів приналежать до жовтої раси. Ці маси людей пробуджуються. Від Сирії до Кореї клекотить серед них. Націоналістичні й соціалреволюційні, релігійно-патристичні й ворожі чужинцям струї нуртують серед цих мільйонів. Аніміти, бірманні, китаїці, гіндуси, манджурці, тибетці й корейці приходять до національної та соціальної свідомості.

Моральне банкрутство Європи після другої світової війни остаточно очунало Азію. Двісті років колоніального або напівколоніального панування європейців викликало у народів Азії не тільки глибоку ненависть проти західного імперіалізму, але й заставило їх нині активно з ним боротися. Французи, голандці і англійці прогнано до азійських береж. Найближчі десятиріччя усунуть цілком рештки колоніальних здобутків. Білі люди цілком зникнуть із Азії. Колонії, не до здобутку кріпості Сінгапур... наймогутніше заборолою європейської влади в Азії, є сьогодні тільки тією колишнього свого світового значення, а Шангаї і Гон-

конг із колишніх центрів європейців в Азії зіпхнено до їх останніх охоронних пунктів. Також і Америка втратила свої впливи в Китаю.

Ворожнеча проти білих є нині найсильнішою об'єднуючою ідеєю народів Азії. Вона розпала їх націоналізм та одушевлює в рівній мірі індонезів як кочівничі народи Сінкіангу, бірманів, як і малайців та є вогневою русійною силою, політичної активності Індії та Китаю.

"Геть панування білих!" — такий боевий клич, який гомонить од Евфрату до Янгтсе через усю Азію. Під цим кличем скликано саме першу Паназійську Конференцію в Нью-Йорку, яка вперше об'єднала побороючі себе азійські держави.

Азія є культурно найбагатішою в контрасті. Аж до найновіших часів історію Азії опановує противенство її високих культур в Індії й Китаю, що старі на 4000 років і кочовиків степів із їх дикими інстинктами та наскрізь варварських народів, в першій мірі монголів, які не раз заливали Європу. Із Азії ішли на Європу татари й гунні, яких натиск найбільше мусіла терпіти наша Україна, але й турки й араби.

Та зовнішній натиск Азії на Європу тільки мав свою основну силу в релігії. Із Азії виїшли всі панівні релігії світу: жидівство, християнство, будизм та іслам. Саме релігії були підложом сили й напору народів Азії.

Також наше модерне знання, має свої основи в Азії. Математика, астрономія, географія, архітектура, письмо, медицина, виробництво текстилю, виоплювання металів і багато інших людських здобутків знання мають свій початок в Азії. Хліборобство, годівля тварин, корова, кінь, вівця, свиня, майже весь дріб, собака, й кіт — всі вони азійського походження. Рівнож і наші

ковито іміграційну справу просто тому, що бракує фондів і приміщень для новоприбуваючих. А тимчасом, вже в Бремені вже 300 родин, а даліших 2,700 родин підготовляє папери до виїзду. Значить, майже готових до виїзду вже є 3,000 родин або 9,000 осіб, а даліших 3,000 наших ашурансів на 9 до 10 тисяч осіб не можна буде використати, бо громади відмовляються приймати нових імігрантів і нема фондів на заплачення їм дороги до порту до місця призначення. Це сумне але правдиве вичше.

Для продовження праці — нам треба негайно 100,000 доларів і приміщення хоч на 700 до 800 родин. Досі навіть десять процент усіх ашурансів не сплачені, жертвенність старих і нових громадян дуже а дуже змаліла. Почуття відповідальності майже зникло.

Для прикладу хочу навести кілька чисел. До Шікаго ми вислали 125 родин або кругло 350 осіб. Самий транспорт коштував нас 15,000 доларів а вдержання їх в Шікаго вже переїшло суму 5,000 доларів. З цієї суми не повернено досі ані одного сотика. Така сама справа в Дітроїті, Клівленді, Пітсбурзі, Скрейтоні та других громадах.

Положення дуже важке. Але з нього є вихід, коли стара і нова іміграція зрозуміє, що ЗУАДКОмітет не має ніяких фондів ні субвенцій, крім цього, що зложити наш загал.

ЗУАДКОмітет зріс і став міжнародною допомоговою організацією тільки Вашою волею і жертвами. Вашим трудом та працею і тільки продовжуванням цієї праці старою і новою іміграцією ми сповнимо історичне наше завдання — врятуємо значну частину нашої скитальщини на честь і славу нашого народу.

Це мусить статись зараз — не відкладаючи одного дня — і я певний, що Світлі Збори приділять належну увагу цій великій справі.

Після виступу д-ра Галана, І. Білінський повторює свій внесок, щоб дати слово представникові УГВР, Миколі Лебедю.

На цю тему знову вив'язується дискусія. Одні делегати піддержують внесок п. Білінського, інші виступають проти нього.

Іван Кедрин.

МОВНА САЛАМАХА

Довше перебування у чужинському середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

овочі здебільша. Ярина, квіти, далі цукор, шовк, гріші, будова кораблів, колесо від воза — все це уперше появилось в Азії.

Наша модерна машинова цивілізація в погорді в азійців. Вони інстинктовні вороги машини. За винятком Японії та Індії, Азія має мало великих промислових міст, як це є типовим на заході. Але мимо цього могутня хвиля модернізації Азії, котиться від Туреччини до Кореї. Зріст міст можна назвати просто "американо-азиатським".

В подібному темпі доконується зріст політичної свідомості, яка охоплює народи та племена Азії. В противенстві до Європи Азія не розділена. Великий переворот, який розпочався за часів Ататюрка над Босфором, опановує нині Ізраїль, арабські держави, Персію, Індію, Пакистан, Сіам, Бірму, Індонезію, весь більший Сибір, Манджурію, Китай й Корею. Культурна база Азії — дуже стара. Вона перервалася перед 2000 роками. Не треба забувати, що в Азії будувались небосажні святині, й палаци тоді, як люди в Європі ходили ще в медвежих шкурах та мешкали дуже примітивно. Нині культура Азії пробудилась і наваже свій розвиток до старих основ.

Не забуваймо теж, що китаїці винайшли стріляний порох перед тисячами років. Але вони уживали його тільки до святкових штучних огнів. Це європейці винайшли кріс і пушки та стали його вживати до взаємного мордування. Хто зна, чи Азія не стане згодом піоніром нової людської культури?

Азія дала найбільших друзів любови людини всіх часів. Там родився і проповідував Ісус Христос, там жили і навчали: Сакамуні, Конфуцій, Будда, Могамед. Чи Азія не наваже пробудження своєї культури й політичної свідомості до свого світлого минулого, не стане піоніром світового гуманізму?

Таке питання ставлять собі тепер найкращі знавці Азії і відповідають на його позитивно.

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

ЧЕТВЕРТИЙ КОНГРЕС АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ

П-ні ОЛЕНА КИСІЛЕВСКА ВІТАЄ КОНГРЕС ВІД ЖІНОЦТВА

Бесідинця насамперед висловлює свою радість, що має можливість привітати Четвертий Конгрес Американських Українців від Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Якщо на цьому Конгресі говориться про соборність України, то вона почувається до права говорити в ім'я ідеалів соборності, що їх плекає українське жіноцтво в цілому світі. Бо власне це жіноцтво завжди було найбільше об'єднане службою українській нації. Бесідинця висловлює привіт і глибоку пошану УПА, допичуючи їх великі жертви, та визнає весь український нарід іти разом з ними та служити тій самій ідеї. Українське жіноцтво — твердить бесідинця — признає, що сьогодні є час конченості співпраці усіх українських сил, і тому апелує до Конгресу, щоб він сприяв об'єднанню та намагався припинити ворожнечу. Зокрема апелує до українських газет, щоб вони об'єднували, а не роз'єднували та не сіяли незгоди. Одним з найважливіших завдань американських українців під цю пору бесідинця вважає необхідність приспівити акцію переселення скитальців, "Мати-Україна замола має своїх дітей, щоб дозволити їм гинути без потреби" — твердить п-ні Кисілевська, вважаючи проблему скитальців не тільки справою нашого серця, але й престижу. Загнєбл цих людей на скитанні назавжди залишилася б плямою в нашій історії. На закінчення свого привіту п-ні Кисілевська апелує до всіх українців, аби вони єдились при своїх церквах та при гро-

матерією і допомогих організацій та працювали і співпрацювали з усіма для повалення большевицького ворога, "кінець якого буде нашим воскресінням".

Д-р В. ГАЛАН СКЛАДАЄ ПРИВІТ ВІД З.У.А.ДКОМІТЕТУ

Адв. І. Панчук запевняє, що "між нами є делегати, які мають представити дуже важливі справи", і просить до голосу езекутивного директора Злученого Українського Американського Допомогового Комітету, д-ра Володимира Галана.

Д-р В. Галан, вітаючи Конгрес і бажаючи йому успіху в нарадах, та висловлюючи вдячність сенаторці Кисілевській, що вона порушила справу переселення, говорить:

22 січня 1944 р. на Зборах У.К.К. в Філадельфії рішено створити нову українську харитативну інституцію — ЗУАДКОмітет для несення помічі українським жертвам війни. Від цієї організації я маю шану привітати Світлі Збори та від імені Езекутивні зложити щирі побажання успіхів в цих нарадах, які відбуваються в таку важливу добу.

Вітаючи Вас, Високодостойні Делегати й Делегати, я хотів би звернути Вашу увагу на цю великанську, гігантську працю, яку виконує ЗУАДКОмітет тепер, та згадати коротко про ще більші завдання, які стоять перед нами.

Досі ЗУАДКОмітет переслав до Європи — 13,000 апликацій, на приблизно 40,000 людей, з цього було 7,000 індивідуальних апликацій а 6,000 апликацій самого Комітету.

За останніх 8 місяців прийшло біля 15,000 імігрантів, з цього на завірення ЗУАДК 8,000 а 7,000 на родинні завірення. На завірення наші (ЗУАДК) приймали майже усі наші визначні мистці, малаїри, журналісти, науковці, Капеля Бандуристів, Театр Блавацького, Студія Гірянки, Хор "Ватра", Оперний Ансамбль п. Пюрка. Більшість експонатів наших мистців, які сьогодні бачите, це речі перевезені коштом і працею ЗУАДКОмітету. Все це зроблено коштом приблизно 200,000 доларів.

Нажалі, загал нашого Громадянства тут, як і загал новоприбулих не усвідомив собі величчя цієї праці — і сьогодні ЗУАДКОмітет стоїть перед важким рішенням припинити ці-

ковито іміграційну справу просто тому, що бракує фондів і приміщень для новоприбуваючих. А тимчасом, вже в Бремені вже 300 родин, а даліших 2,700 родин підготовляє папери до виїзду. Значить, майже готових до виїзду вже є 3,000 родин або 9,000 осіб, а даліших 3,000 наших ашурансів на 9 до 10 тисяч осіб не можна буде використати, бо громади відмовляються приймати нових імігрантів і нема фондів на заплачення їм дороги до порту до місця призначення. Це сумне але правдиве вичше.

Для продовження праці — нам треба негайно 100,000 доларів і приміщення хоч на 700 до 800 родин. Досі навіть десять процент усіх ашурансів не сплачені, жертвенність старих і нових громадян дуже а дуже змаліла. Почуття відповідальності майже зникло.

Для прикладу хочу навести кілька чисел. До Шікаго ми вислали 125 родин або кругло 350 осіб. Самий транспорт коштував нас 15,000 доларів а вдержання їх в Шікаго вже переїшло суму 5,000 доларів. З цієї суми не повернено досі ані одного сотика. Така сама справа в Дітроїті, Клівленді, Пітсбурзі, Скрейтоні та других громадах.

Положення дуже важке. Але з нього є вихід, коли стара і нова іміграція зрозуміє, що ЗУАДКОмітет не має ніяких фондів ні субвенцій, крім цього, що зложити наш загал.

ЗУАДКОмітет зріс і став міжнародною допомоговою організацією тільки Вашою волею і жертвами. Вашим трудом та працею і тільки продовжуванням цієї праці старою і новою іміграцією ми сповнимо історичне наше завдання — врятуємо значну частину нашої скитальщини на честь і славу нашого народу.

Це мусить статись зараз — не відкладаючи одного дня — і я певний, що Світлі Збори приділять належну увагу цій великій справі.

Після виступу д-ра Галана, І. Білінський повторює свій внесок, щоб дати слово представникові УГВР, Миколі Лебедю.

На цю тему знову вив'язується дискусія. Одні делегати піддержують внесок п. Білінського, інші виступають проти нього.

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія Буковина — Румунія) покалічило українську мову й на самій Україні, засмічуючи її

полон, москаль — та іншими нецукром середовищі завжди впливає погано на чистоту рідної мови. Перебування чотирьох частин України під пануванням чотирьох чужинських держав (Наддніпрянщина — Росія, Галичина — Польща, Карпатська Україна — Мадяри, Азія

3 ТЕАТРУ

ТЕАТР НА ПОСЛУГАХ ПУБЛІКИ

Вистава комедії Кропивницького в театрі Блавацького у Філадельфії.

Український театр під дирекцією В. Блавацького у Філадельфії шукає способу „задомитися“ на новому терені. Щоб знайти контакт з публікою, той театр, в склад якого входять актори, що їм не чужі рампи великих театрів, старається пізнати смак цієї публіки й до нього пристосуватися. Дуже небезпечний шлях, що у всякому випадку заперечує мистецьке зростання театру.

Не відчувши ентузіазму у цієї публіки після вистави „Ватруна“ — п'єси нової, хоч і не геніальної, але зі світлого минулого, цей театр узяв першу з краю побутову комедію з нашої класики. Кажемо „першу з краю“, бо вибір комедії Кропивницького не був зумовлений ніяким мистецьким задумом. Правда, комедія, яку поверх сотні років різні українські театри відстоличних до аматорських виклюають у свій репертуар, називаючи її то „Поширилися дурні“, то „Перехитрили“, то „Вікниці“.

На виставу приїхав з Нью-Йорку Йосип Гіряк. Зустріч цих двох діячів нашого театру — Гіряка й Блавацького, аде більше упевнено, що покищо українська громада в Злучених Державах не спроможна створити одного репрезентативного театру, хоч і є театральні провідники, актори й навіть репертуар. Краще нехай у кожному більшому скупченні українців діє театральна група навіть полусамодіяльна. В американських умовах трудно покищо повірити в можливість дальшого розвитку нашого театру. Правда, Курбас у поставі побутової п'єси експериментував; теж і Гіряк — ставлячи останнім разом ту ж таки комедію Кропивницького — переткав її різними змодернізованими вставками і „трюками“, маючи на увазі не поставу побутової п'єси, але експеримент над побутовою п'єсою.

Остання вистава Блавацького йшла по втертих традиційних шляхах. Скажемо, може, й з одним недотягненням, хоч і не з вини постановника: пропала побутова мова Кропивницького, що колись допомагала завершити комедійне дійство. Що більше, відчувалося, що акторів, який не так давно з великим успіхом креував Гамлета і постійно стояв у проводі поступового росту українського театру, мистецтва, важко завернути до побутовщини. Та все ж мільник Кукса у відтворенні Блавацького вийшов живо й оригінально. Надзвичайно характеристичну постать створив В. Паздрій у ролі коваля Дранка. Здавалось, що артист за своїм думку „Саксаганського, який розумів, що смішне — це

напружене чекання, і з цим заложенням творив цю характеристичну постать нашої класичної комедії. В. Пашаровський у ролі Нечипора був таким же, яким колись виклював сміх у нашої театральновихованої публіки. Обі жіночі ролі в добрих руках; і добряча Оришка у відтворенні Л. Пашаровської, і злослива Горпина у відтворенні Е. Дичківної — переконливі. Вдоволялися й інші постаті: обох женихів у відтворенні В. Мельника й А. Радванського та писаря у відтворенні В. Рудакевича — бо ж усі вони актори — це члени ансамблю колишнього львівського театру, що до історії нашого театру мистецтва додав немало гарних сторінок. Декорації Андрусева гармонійні з побутовою вставкою. Оркестр замало чисельний й тому замало жвавий.

Вистава притягнула досить публіки та в загальному подобалась. На виставу приїхав з Нью-Йорку Йосип Гіряк. Зустріч цих двох діячів нашого театру — Гіряка й Блавацького, аде більше упевнено, що покищо українська громада в Злучених Державах не спроможна створити одного репрезентативного театру, хоч і є театральні провідники, актори й навіть репертуар. Краще нехай у кожному більшому скупченні українців діє театральна група навіть полусамодіяльна. В американських умовах трудно покищо повірити в можливість дальшого розвитку нашого театру. Правда, Курбас у поставі побутової п'єси експериментував; теж і Гіряк — ставлячи останнім разом ту ж таки комедію Кропивницького — переткав її різними змодернізованими вставками і „трюками“, маючи на увазі не поставу побутової п'єси, але експеримент над побутовою п'єсою.

МОВНА САЛАМАХА

(Довідчення зі стор. 2-го)

має ота мовна саламаха. Що вона неприродна й погано намішана, доказує це факт, що є теж чимало українців в Америці, старих імігрантів, які охоронилися перед заразою стрітів, гавзів і румів і не віділекалися українського дому, хати (камянниці) ні вулиці. Чому земляк землякові має пояснювати, що його брат або син „клінує“ а не чистить чи робить порядки, і чому обов'язково наші люди мають ходити на „сапер“ а не на вечере, або їхати „треном“ а не залізницею, поїздом, — цього не можемо зрозуміти. Єдиним виправданням, що їх можуть навести ті, які живають всіх отаких англійців у шоденній мові, це те, що вони — спершу не звертали на свою мову

уваги, а потім уже до тієї саламахи так привикли, що годі їм було відкинути. Ця саламаха така небезпечна, як трясина, що в ній людина з головою поринає, як тільки ногою туди ступить. Українці в Америці зраджують нахили не тільки перетикати рідну мову англійськими словами, але й просто „українізувати“ англійщину: новому імігрантові нелегко догадатися, що „стешинія“ це стация (стейшен), а „вмухуватися“ походить від „муд“ (отже „ф“ чи „в“ а не „х“) і значить впровадитися (до помешкання). А вже право громадянства дістал „гара“, зукраїнізована від „кар“, віз, авто...

З притиском зазначую, що інтенцією цих рядків не є намішати за когонебудь. Бороши Біт! На самому вступі автор цих рядків признає, що страшенно важко, а то й просто неможливо цілком охоронитися перед впливами мови середовища, серед якого хтось опиниться. Хто перебуває 20 чи 30 років в Америці та ще й стрічається здебільша лиш із американцями, той міг призабути вже децю рідну мову, тим більше, що українських інтелігентів була тут жменька і мали вони стільки до роботи, скільки мають їх усі — піоніри. Ні, ми не хочемо „навертати“ давніх імігрантів, за те хочемо перестерігти нових. Бо помічаємо вже загрозливе явище зараження себе тим мовними роздирками! Вже можна зауважити, що наші новопоселенці американці, які тричотири місяці тому вступили на цю землю, хочуть імпонувати своїм своїм чи приятелям, які приїхали сюди місяць-два пізніше від них, — вставляючи в українське речення два-три слова англійські, і то здебільша з фальшивою вимовою та

ПРОТОКОЛ

анкети, скликаної Науковим Товариством ім. Шевченка, Американський Відділ, що відбулася в Нью-Йорку, в дні 22 жовтня 1949 р. в приміщенні НТШ.

В анкеті взяли участь: проф. Микола Чубатий, голова Американського Відділу НТШ, д-р Роман Осичук, секретар того Відділу і д-р Ярослав Папох, член Відділу НТШ і екзекутивний секретар Америк. Відділу НТШ, як представники НТШ, д-р Лука Мишуга, як представник Українського Народного Союзу і часопису „Свобода“, д-р Лонгін Цегельський, як представник „Провидіння“ і часопису „Америка“, д-р Матвій Стахів, як представник Українського Робітничого Союзу та часопису „Народня Воля“, д-р Роман Кришталевський, як представник Української Народної Помочі та часопису „Народне Слово“ з Пітсбурга, проф. Іван Паливода, як представник „Самопоміч“ в Нью-Йорку, проф. Михайло Лисогір, як представник „Учительської Громади“, ред. Святослав Гордінський, як представник Української Мистецької Ради, інж. Мирослав Раковський, як представник Українського Пласту в Америці, студ. Мотиль, як представник Української Студентської Громади в Америці, дійсні члени НТШ, професори Володимир Січинський, Микола Шлемкевич, Петро Ковалів, Михайло Мішенко і Василь Лев та проф. Валентин Шугаєвський і д-р Василь Ленчик.

Нарадою проводив проф. Чубатий, протоколував нараду д-р Падох.

Нараду відкрив проф. Чубатий. Він вказав на значне оживлення нашого громадського життя, зокрема культурних установ, як наслідок прибуття нової української іміграції.

Нова іміграція — політична. Вона скорочице української національної ідеї. В імі національної служби нова іміграція стає вже тут до праці. Але ця праця часто нескординована й хаотична. Перед нами ряд великих й важких завдань, які можна доконати тільки силами загалу, що б назвали тільки прикладово вакаційні курси українства, вакаційні оселі для молоді, українськочасні школи і т.п. Мають бути б корисним для нашого громадського життя в Америці, щоб виникнув один центр, який не втручаючись в працю поодиноких товариств, координував би її, намічував би нові завдання, а деякі більшого масштабу навіть переводив при допомозі інших культурних організацій. НТШ, як товариство найбільш загально-національного характеру, що стоїть поза всякими політичними чи іншими спорами й поділами взяло на себе ініціативу скликати нараду наших установ й піддати їй під розвагу питання, чи потрібна така нова установа, як Українська Культурна Рада. Це тільки анкета, якої завданням обмін думками. Не йде про якісь зобов'язання товариства й про утворення сьогодні нової установи. Тож було б побажанням, що б всі представники наших установ висловили свій погляд на справу відверто й широко. Стан нашого культурного життя в Америці й потребу координаційного чинника в культурній роботі зясував д-р Шлемкевич, якому голова наради й дав слово.

Д-р Микола Шлемкевич підкреслює в признанні оживлення нашого громадського життя з приїздом нової іміграції. Приїхала передовсім українська громадська еліта, а прикметою кожної еліти є невдоволення тим, що є й охота йти далі. Це і вище. Її прикметою є дальше постійна активність, звідси праця по давнім товариствах й виникання нових. Ця в основному корисна праця несе часто за собою непотрібну конкуренцію й надаремну витрату сил, яких і так в нас багато. Що б цього уникнути треба української культурної політики. Не той з наказу, бо вона нам осоружна й завжди крахає, але смертю на взаємним порозумінні й устійнюваній спільними силами всіх культурних діячів і їх організацій. Зокрема тісна співпраця старих імігрантів, досвідчених щодо потреб і умов культурної праці в Америці й нових, сповісних запалом до праці приїхав б великі успіхи. Таку українську культурну політику в Америці могла б поставити й вести Українська Культурна Рада. Дальше доповідач накреслює завдання Ради й її організацію, спертую на чотири секції: інтелектуальну (наука), не завжди на правильному місці.

Товариство письменників і журналістів у Львові прийняло колись на одних своїх загальних зборах окрему постанову про необхідність боротися за чистоту рідної мови на кожному кроці, стежити за нею, виправляти її, вичищати. В українських часописах були „Мовні кутики“, українські редактори виборили собі право переводити мовну коректуру статей навіть найбільш досвідчених, мовні коректори були по всіх видавництвах, існував просто моральний натиск на всі установи і на все громадянство, щоб дбати за красу рідної мови, не помітнувати нею, не легковажити собі

мистецьку, виховну й господарську. Незапроголошаними залишаються глибокі й прегарні думки доповідача про основи культури, її подія й значення. Закликом утворити Українську Культурну Раду й започаткувати українську культурну політику, в основу якої лягла б синтез свободи й порядку, д-р Шлемкевич закінчив свою основну промову й гарно висловлену доповідь.

Після доповіді д-ра Шлемкевича розпочалася дискусія. Першим в дискусії забрав голос д-р Лонгін Цегельський з Філадельфії. Він зазначив, що забірає слово перший, бо не погоджується з думками доповідача й хоче, що б його слова були неначе коррефератом й що б таким чином учасники наради мали вже на початку своїх розважувань і нарад дві протилежні концепції, що допоможе їм вибрати відповідний шлях та вивести корисне рішення. Хоч він і згідний з д-ром Шлемкевичем, що нова іміграція може внести багато корисної праці в культурній діяльності нашого життя в Америці, зокрема ж наші науковці й що їм наше громадянство мусить дати якнайбільше поміч в їх роботі, то є протиний утворенню Культурної Ради, тому, що згідно з американським світоглядом і спосібом життя протиниться всякій регламентації культурного життя й праці. Кожна одиниця й організація, що хоче працювати, нехай працює як хоче і вміє, життя само покерує цією працею й внесе потрібні корективи. Нові імігранти-скитальці хотіли б усе регулювати, і задля цього творити нові установи, забуваючи, що не установи, але люди роблять корисну роботу. Тутешне життя, тутешні умови праці самі накладають певні форми праці, чи то йде про шкільництво, чи інші діяльності культурної роботи, і їх скитальці не переборять. Шкода їх праці і грошей. Скитальці не створюють ані власних шкіл, ані не утворюють одного українського дітського садка й не переборять впливу англійської мови на наших дітей. Зокрема в цьому не допоможе Культурна Рада. В англо-сакській світі не люблять кермування згори. Рада не матиме поваги й її ніхто не буде слухати. Зате д-р Цегельський додає, що б завдання, які мала б перебрати Культурна Рада, взяло на себе Наукове Товариство ім. Шевченка. Воно має до того відповідну повагу й відповідних людей. Замість творити нову установу він пропонує, що б нарада застановилася над передачею відповідних уповноважень НТШ і створила організацію для фінансової допомоги НТШ. Воно буде давати напрям у культурній діяльності й його члени свободною грою інтелектів, Вірити, що суспільність підіпре НТШ і дасть йому потрібні фонди на його роботу. Треба до неї звернутися й напевно знайдуться крім більшого числа дрібних жертводавців і великі меценати, які не пожалять на користь праці Наукового Товариства ім. Шевченка навіть тисячі доларів. Д-р Цегельський закінчив своє слово породою, що б ніжачу культурну політику залишити існуючим товариствам, а вищою культурною радою для них нехай буде НТШ. Для переведення більших планів, як нап. літніх курсів українства, НТШ може створити окремий комітет і то переважно з місцевих давних громадян, які краще знають тутешні обставини.

На основі доповіді д-ра Шлемкевича і думок д-ра Цегельського, тим цінніших, що крім критики поглядів д-ра Шлемкевича подавали іншу, позитивну концепцію, розвинулася інколи дуже оживлена дискусія, яка під кінець до

ВІДОЗВА

УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

до всіх членів, делегатів та усього американсько-українського громадянства.

Боротьба українського народу проти московсько-большевицької окупації України та напружені міжнародні відносини причиняються до актуалізації української визвольної справи на міжнародному форумі. Доказом цього є хочби четвертий Конгрес Американських Українців у Вашингтоні, Д. С., який викликав в американських політичних колах та пресі живе зацікавлення. Ці обставини вкладають на УКК та пресі живе зацікавлення. Ці обставини вкладають на УКК та пресі живе зацікавлення. Ці обставини вкладають на УКК та пресі живе зацікавлення.

Нововибрана Екзекутива й Політична Рада УКК саме тепер розробляє план своєї політичної праці на найближчий час. План передбачує, крім зв'язків з офіційними чинниками, також зв'язок з представництвами поодиноких поневолеваних москалями народів та дальше скріплення акції на міжнародному терені. Все це вимагатиме теж відповідного оживлення праці в наших громадах.

Уважасмо, що відповідною нагодою для скріплення політичної діяльності серед американсько-українського загалу є гідне відсвяткування річниці

проголошення Української Державности та Соборности, то є 22. січня. Святотичне оживлення цієї річниці є для всіх українців подією незвичайної ваги. Вона є продовженням державницької традиції українського народу та символом в його дальшій боротьбі аж до її успішного завершення. Нам, американським українцям, припадає на цій вільній американській землі окрема роль: бути речниками державницьких ідей українського народу. Тому УКК закликає своїх членів, шан. делегатів та все організоване американсько-українське громадянство, щоби вже заздалегідь повели потрібну підготовку та день 22. січня вносили відсвяткували під кличем „День Української Державности“. Однак УКК звертає увагу, що на свята повинні бути переведена збірка, дохід з якої має бути призначений виключно на цілі УКК.

Закликаємо до активної участі в цій Святій особливо нашу нову іміграцію і тут роджену американсько-українську молоді, які так чисельно репрезентували себе на Четвертому Конгресі у Вашингтоні, Д. С. Ідея Української Державности є дорога і нам, американським українцям. Своєю любов до неї можемо виявити саме відсвяткуванням цієї річниці та відповідною допомогою на працю УКК, як репрезентанта ідеї Української Державности на Вільній Американській Землі.

Український Конгресовий Комітет.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БЕЙОН, Н. ДЖ.

Листопадове Свято.

Заходами католицької парохії та її хору „Боян“ відбулася 13 листопада святотична академія в пам'ятні роковини Листопадового Зриву. Свято почалося відспіванням американського гімну (Гелен Сенко). Після змістовного реферату, який виголосив п. Володимир Пришляк, місцевий мішаний хор під проводом п. Миколи Кормелюка відспівав: За рід-

ний край, Кант про Божу матір й Дня України живем, а квартал цього ж хору виконав: Ой пушу я кониченка й Могилю. Поміж хоровими точками були вклені деклямації в саме: Любомир Кормелюк: „Любов України“, Марія Чайка: „Україна“, й Юлія Кормелюк: „Воскресіння“. Після цього слідувало сопранове солю п. Семена Гамкало: „Сини України“ в супроводі фортепіану. На окрему увагу заслуговує виступ п. Ореста Поповича, який виконав на фортепіані: а) Українську думку, опр. Зітарський; б) Турецький марш, Моцарта. Свід відмітити, що програма була дуже гарно побудована й прямо вказувала присутнім в цей мент літуні ген там, на рідні українські рідні, де мав місце світлий „Листопадовий Зрив“. Пісня кінцевого слова о. парохса С. Маланяка свято закінчено відспіванням національного гімну „Ще не вмерла України“.

Гроші, зібрані на святі, призначено на допомогу скитальцям.

Учасник.

В СПРАВІ РІЗДВЯНИХ ПРИВІТІВ В „СВОБОДІ“

Идучи назустріч загальним бажанням наших громадян, Адміністрація „Свободи“ рішила віддати в різдвяному числі газети окреме місце для святотичних привітів і побажань. Різдвяне число „Свободи“ появиться з датою п'ятниці, 6-го січня 1950 р. та в збільшеному об'ємі. Ціну для оголошень цих побажань встановлюється: за привіт-побажання величини одного інча (двомацалія) на одну шпальту (п'ять поодиноких рядків) — \$2.00; 3 інчі на одну шпальту — \$5.00; 1 інч через дві шпальти — \$3.50; 2 інчі через дві шпальти — \$6.00; 3 інчі через дві шпальти — \$8.00 і т. д. В цю величину вклячається теж імена, прізвища і адреси. Оголошення різдвяних побажань прохастається надіслати найпізніше до дня 20-го грудня і разом з грошевою належністю, бо в іншому випадку вони не будуть поміщені.

Треба сподіватися, що наш загаль, як місцевих громадян так і нових імігрантів, скористас з цієї нагоди, щоби дати про себе знати, висловлюючи-при цьому свої різдвяні побажання своїм рідним, знайомим і приятелям. Газета, що йде в усі, навіть найдавніші закутки світу та всілякими дорогами продирас теж залізану заслонку, занесе Вашу вістку і Ваш привіт до Ваших рідних і приятелів чи знайомих, справляючи їм радість та збуджуючи в них надію на кращу долю.

Адміністрація „Свободи“.

РІЗДВЯНІ КАРТКИ

Вислати Святотичні Картки на Різдво до рідні і знайомих — це старий звичай. Замовляйте отже тепер ці гарні Святотичні Картки з українськими різдвяними побажаннями у формі книжечки з ковертою

Ціна одної картки 15 цт., 12 за \$1.50.

Замовлення wraz з належністю слати до:

„СВОБОДА“

Р. О. BOX 346, JERSEY CITY 3, N. J.

З Канади треба платити тільки американською валютою.

П. С. Щоб оминити опізнання просимо залучувати мові-ордер разом з замовленням.

